

Farklı öğrenme biçimlerine sahip öğrenenlerin web destekli işbirlikçi öğrenme araçlarından wikiye ilişkin görüşleri

Araş. Gör. Murat SÜMER^a

^aUşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Uşak, Türkiye 64100

Özet

Bu araştırmanın amacı; İç Anadolu Bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesindeki Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü öğrencilerinin öğrenme biçimlerini belirleyerek, farklı öğrenme biçimlerine sahip öğrenenlerin web destekli işbirlikçi öğrenmeye yönelik görüşlerini almak ve öğrenme için sayısal ortam tasarımı konusunda farklı öğrenme biçimleri bağlamında tasarım önerileri geliştirebilmektir. Araştırma verileri, Kolb (1985) tarafından geliştirilen, daha sonra da Akkoyunlu ve Aşkar (1993) tarafından Türkçeye çevrilerek, güvenilirlik çalışması yapılan Öğrenme Biçimleri Envanteri ile öğrenenlerle yapılan yüz yüze görüşmeler ile toplanmıştır. Görüşmeler sonucunda; web destekli işbirlikçi öğrenmeye, wikilerin eğitimde kullanımına, wikilerde olması gereken tasarım özelliklerine, wikilerde sunulan öğretim içeriğine ve wikilerin eğitimde daha etkili kullanımına yönelik öğrenen önerileri olmak üzere 5 ana tema belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Uzaktan öğrenme; öğrenme biçimleri; Kolb öğrenme biçimleri envanteri; web destekli işbirlikçi öğrenme.

Abstract

The purpose of this study is to determine the learning styles of learners who study at the Department of Computer Education and Instructional Technology to get the views of learners with different learning style on wikis which is one of the web-based collaborative learning tools, and to develop some design ideas for digital media design for learning. The data has collected by both the inventory built by Kolb (1985), and then translated to the Turkish by Akkoyunlu and Aşkar (1993), and face to face interviews. Following the interviews, five main themes have identified; web-based collaborative learning, use of the wikis in education, design features that wikis should have, content in the wikis, and the students' suggestions about use of the wikis more effective in the education.

Keywords: Distance learning; learning style; kolb learning style inventory; web based collaborative learning.

Kaynak Gösterme

Sümer, M. (2015). Farklı öğrenme biçimlerine sahip öğrenenlerin web destekli işbirlikçi öğrenme araçlarından wikiye ilişkin görüşleri. *AUAd*, 1(2), 49-64.

Giriş

Günümüzde bilim ve teknolojinin hızla gelişmesi, bir yandan eğitimin tanımını genişletirken, diğer yandan eğitim için hem yeni gereksinimler oluşturmakta hem de yeni olanaklar sunmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojileri, esnek, verimli ve sürekli olması gereken eğitim süreçlerinde gerek kavramsal gerekse yapı, içerik ve yöntem boyutlarında temel değişimleri gündeme getirmiştir (Karaağaçlı, 2008). Bu değişimlerin başında, Internet'in yeni yüzü olarak da tanımlayabileceğimiz Web 2.0 teknolojileri gelmektedir.

Bu teknolojilerin neler olduğu ve nasıl kullanılması gerektiği daha önce birçok çalışmada açıklanmıştır (Boulos, Maramba ve Wheeler; 2006; Usluel ve Mazman, 2009). Ancak bu teknolojileri kullanan öğrenenlerin öğrenme biçimlerinin analiz edilerek, farklı öğrenme biçimlerine sahip öğrenenler için farklı tasarımların kullanıldığı çalışmalara ilgili alanyazında sıkça rastlanmamaktadır. Bu çalışmanın, farklı öğrenme biçimlerine sahip öğrenenlerden, öğrenenler arası işbirliği sağlayan Web 2.0 araçlarından olan Wiki'ye ilişkin tasarım beklentilerinin alınması açısından gerekli olduğu düşünülmektedir.

Araştırma Sorunsalı

Şimdiye kadar, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin bir yansıması olarak eğitimde de gerek kavramsal gerekse yapı, içerik ve yöntem boyutlarında temel değişimlerin gündeme geldiğini ve Web 2.0 araçlarının buna çözüm olabileceğinden bahsedildi. Peki, farklı öğrenme biçimlerine sahip öğrenenler için tek bir ortam tasarımından bahsedilebilir mi? *Does one size fit all?* Bu alanda yapılan çalışmalarda, Ateş ve Altun (2008), Numanoglu ve Şen (2007) ve Babadoğan (2005) öğrenenlerin öğrenme biçimlerini belirlemişlerdir. Ancak alanyazında eksik olan kısım, bu farklı öğrenme biçimlerine sahip öğrenenlerin öğrenme ortamlarıyla etkileşimleri ve tasarımlardan beklentileridir.

Buradan yola çıkarak, bu çalışmanın amacı, farklı öğrenme biçimlerine sahip öğrenenlerin web tabanlı işbirlikçi öğrenmeye, Web 2.0 ve özellikle de wikilerin eğitimde kullanımına, eğitimde kullanılan wikilerin öğrenme biçimleri bağlamında sahip olması gereken tasarım özelliklerine ve içeriğinin sunumunda wikilerin etkinliği konularında görüşlerinin alınması ve öğrenme için sayısal ortam tasarımı konusunda farklı öğrenme biçimleri bağlamında tasarım önerileri geliştirebilmektir.

İlgili Alanyazın

Gerek sınıf içi öğretimi destekleyici, gerek de açık ve uzaktan öğrenmede bir etkileşim aracı olarak karşımıza sıkça Internet'in yeni yüzü olarak da tanımlayabileceğimiz Web 2.0 teknolojileri gelmektedir. Web 2.0 kullanıcı merkezli ve kullanıcıların içeriğine katkıda bulunduğu, onlara hareket özgürlüğü ve kullanım kolaylığı sunduğu yeni nesil internet platformu olarak tanımlanabilir (Boulos, Maramba ve Wheeler; 2006). Ağ günlükleri (Weblogs), video yayın abonelikleri (podcast and videocasts), vikiler (wikis), sosyal ağlar (social networks), yer imleri (bookmarks), etiketleme (tagging), resim ve video paylaşımı (photo and video sharing), karma (bütünleşik) Web siteleri en göze çarpan Web 2.0 uygulamalarıdır (Usluel ve Mazman, 2009).

Liaw, Chen ve Huang (2008) Web 2.0 uygulamalarını, kişisel bilgi inşası, grupla bilgi paylaşımı ve öğrenimi zenginleştirmek gibi işbirliğine dayalı öğrenme etkinlikleri için etkili bir araç olarak kullanılabileceğini söylemiştir. Web 2.0 teknolojileri; işbirlikçi yazma desteği sağlayan, proje tabanlı öğrenmeye destek olan, yaratıcılığa teşvik eden, eleştirel sorgulama ve sosyal yapıcı öğrenme desteği sağlayan, işbirlikçi öğrenme ve öğretmeyi kolaylaştıran etkili araçlar olarak sayılır (Cress ve Kimmerle, 2008).

Web 2.0 teknolojileri ile sıkça kullanılan ve öğrenenler arasında dayanışma ruhu ve anlayışını geliştirme amaçlı işbirlikli öğrenme, öğrenenlerin küçük gruplar halinde bir konunun öğrenimini gerçekleştirmek ya da bir problemi çözmek amacıyla birlikte çalışmalarını gerçekleştirdikleri öğrenme sürecidir (Kreinjs, Kirschner ve Jochems; 2008). Web tabanlı işbirlikçi öğrenme ise öğrenenler arasında etkileşimi kolaylaştıran teknoloji ve bilgi ağı ile bilgi paylaşımı ya da bilgi satın alma olarak tanımlanabilir (Liaw, Chen ve Huang; 2008). Thompson ve Ku (2006) ise web destekli işbirlikçi öğrenmeyi, geleneksel işbirlikçi öğrenmeye bir bilgisayarın aracılık etmesi olarak tanımlamıştır.

Bireysel öğrenmenin ön planda olduğu web destekli öğrenme, günümüzde işbirlikli öğrenmeyi de öğrenme sürecine dâhil etmeye doğru bir değişim içerisindedir (Johnson & Johnson, 2002). Ziegler, Paulus ve Woodside (2006); web ortamında işbirlikli öğrenmenin bilgiyi yapılandırmada ve üretmede iyi bir bakış açısı olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğretimde henüz sıkça kullanılmayan wikiler işbirlikçi yazma desteği sağlayan etkili web 2.0 teknolojilerindedir. Orijinal wiki kavramının mucitleri Leuf ve Cunningham (2001)'a göre bir wiki, herhangi bir kullanıcı tarafından web tarayıcısında bir form aracılığı ile bilgilerin eklendiği ve düzenlendiği, serbestçe genişleyebilen ve bilginin depolandığı birbirleriyle bağlantılı web sayfalarını ifade etmektedir. Wikilerin dünya çapında öğrenenler,

öğretmenler ve akademisyenler tarafından eğitimde kullanımı yaygın bir şekilde artmaktadır. Wiki teknolojilerinin sosyal etkinlikler ve etkileşimleri destekleyen çevrimiçi ortamları oluşturma potansiyeli ve işbirlikçi öğrenme aktivitelerini teşvik etme özelliği üzerinde durulmaktadır (Augar, Raitman ve Zhou, 2004). Wikiler, öğrencilerin kişisel web sitelerini oldukça kolay bir şekilde gerçekleştirmelerine, proje geliştirme ve değerlendirme yapabilmelerine, grup çalışmaları ve araştırma çalışmalarına ilişkin bilgileri gönderme, düzeltme ve paylaşma imkânı sağlamak ve ayrıca sınıf içi deneyimlerin paylaşılması için uygun bir ortam olarak kullanılabilir (Schwartz, Clark Cossarin ve Rudolph, 2004).

Diğer bir yandan bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşadığımız bu hızlı gelişmeler ve öğrenen profillerindeki değişimler, öğretimde yeni teknolojilerin kullanımını gündeme getirirken; öğrenenlerin nasıl öğrendikleri sorusunu ön plana çıkarmıştır. Bireylerin nasıl öğrendikleri ve bunlara etki eden etmenlerin ne olduğunun bilinmesinin, etkili öğrenme sürecini kolaylaştırması beklenmektedir. Bu açıdan bakıldığında bireylerin nasıl öğrendiği ile ilgili boyutta öğrenme stili kavramı, bu sorunun açıklanmasına yardımcı olabilir.

Alanyazında ilk kez Allport (1937) tarafından bilişsel stil kavramıyla kullanılan ve daha sonra 1960 yılında Rita Dunn tarafından ortaya atılan, temel olarak bireyin öğrenmeye yönelik özellikleri içeren öğrenme stili kavramı, bu alanda çalışan araştırmacılar tarafından değişik biçimlerde tanımlanmıştır (Şimşek, 2004; Güven, 2004).

Öğrenme biçimleri alanında önemli çalışmaları olan Kolb, öğrenme stilini, bireyin bilgiyi alma ve işleme sürecinde tercih ettiği yollar olarak tanımlamıştır. Öğrenme biçimleri alanında yine önemli çalışmaları olan ve bu alanda bir model geliştiren Dunn ve Dunn'a göre ise, öğrenme stili, her bir öğrencinin yeni ve zor bilgiyi öğrenmeye hazırlanırken, öğrenirken ve hatırlarken ayrı ve kendine özgü yollar kullanması olarak tanımlamıştır. Bu alandaki diğer araştırmacılardan olan Honney ve Mumford'a göre ise, öğrenme stili. Bireyin öğrenme etkinliklerindeki tercihleri olarak tanımlamışlardır. Şimşek ise, herhangi bir kişinin bilgiyi algılama, işleme, düzenleme ve anlamlandırma konusundaki karakteristik ve tutarlı yaklaşımları şeklinde tanımlamıştır (Şimşek, 2004).

Tüm bu farklı tanımlarda ortak olan taraf ise, "bireysel" ve "tercih" sözcükleridir. Bu yönüyle öğrenme stili kavramı karşımıza bireysel bir farklılık olarak çıkmaktadır. Bu bireysel farklılık; eğitim bilimcilerin, psikologların ve sosyologların yıllar süren araştırma konusu olmuştur. Alanda yapılan kuramsal ve uygulamalı çalışmaların sonucunda çeşitli sınıflamalar ortaya çıkmıştır. Alanda yaygın olarak kullanılan sınıflamalardan birisi de Kolb'un Öğrenme Biçimleri Modeli'dir.

Kolb'un Öğrenme Biçimleri Envanteri, öğrenenlere kendi öğrenme biçimlerini seçmelerine olanak veren 12 maddeli bir ölçekten oluşur. Her maddede öğrenenlere dört sözcük verilir ve kendi öğrenme biçimlerini en iyi betimleme durumlarına göre bu dört sözcüğü sıralamaları istenir. Ardından dört öğrenme biçiminin her biriyle ilgili puanlar toplanır ve en yüksek puanı alan öğrenme biçimi, değiştiren, özümseyen, ayırıştırıcı ve yerleştiren öğrenme biçimlerinden biri olmak üzere öğrenenin öğrenme biçimi belirlenir.

Değiştiren öğrenme biçimine sahip öğrenenler, somut durumlara çok farklı açılardan bakma konusunda başarılıdırlar. Bu öğrenenler, beyin fırtınasında olduğu gibi fikirlere odaklanma ve fikirleri ilişkilendirme konusunda yeteneklidirler. Değiştiren öğrenme stiline sahip öğrenenlerin, kültürel ilgileri yoğundur. Bu öğrenenler, düşünceleri biçimlendirirken kendi duygu ve düşüncelerini göz önüne alırlar. Öğrenme etkinliklerinde bireysel çalışmayı tercih eden bu öğrenenlerin, belirleyici sorusu "Niçin?"dir (Usta, 2008).

Özümseyen öğrenme stiline sahip olan öğrenenler birçok bilgiyi anlamada ve bilgileri mantıklı bir forma sokmada en iyidirler. Genel olarak, bu stile sahip olan öğrenenler bir teorinin pratikteki değerinden daha çok mantıksal görünüşünün daha önemli olduğunu düşünürler. Özümseyen öğrenme stili bilgi içerisindeki etki ve bilim alanındaki kariyer açısından önemlidir. Yapılandırılmış öğrenme durumlarında, bu stile sahip olan öğrenenler okumayı, analitik modelleri keşfetmeyi ve bir şeyler üzerinde düşünmek için zamanı tercih ederler (Kolb, 2005).

Ayırıştırıcı öğrenme stiline sahip öğrenenler kendilerini en iyi fikirlerin ve teoriler için pratik kullanımlarda bulurlar. Bu stile sahip öğrenenler, sosyal ve kişisel konulardan ziyade problem ve mesleki görevlerin üstesinden gelmeyi tercih ederler. Bu öğrenme yetenekleri ihtisas ve teknoloji mesleklerindeki ilerlemeleri için önemlidir.

Yerleştiren öğrenme stiline sahip öğrenenlerde planlama yapma, kararları yürütme ve yeni deneyimler içinde yer alma belli başlı özellikleridir. Öğrenme durumunda, açık fikirli ve değişimlere karşı kolaylıkla uyum sağlarlar (Kolb, 1984). Yaparak ve hissederek öğrenme söz konusudur. Araştırarak, bir şeyleri keşfederek öğrenmekten hoşlanırlar. Diğer bir deyişle, uygulamaya ve keşfetmeye dayalı öğrenmeyi tercih ederler (Usta, 2008).

Öğrenme biçimleri kavramı, David A. Kolb tarafından ortaya konan "Yaşantısal öğrenme" kuramı ile hayat bulmuştur. Bu kurama göre; bireyler kendi yaşantılarından, deneyimlerinden öğrenirler ve bu öğrenme sonuçlarını değerlendirebilirler. Yaşantısal öğrenme aslında kişisel gelişim ve öğrenme için bir seçim yöntemi olmuş, yaşantıya dayalı

eğitim, eğitim kurumlarında yaygın olarak kabul edilir bir öğretim yöntemi olmuştur (Kolb, 1984).

Özetle, şimdiye kadarki kısımda bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin bir yansıması olarak eğitimde de gerek kavramsal gerekse yapı, içerik ve yöntem boyutlarında temel değişimlerin gündeme geldiğini ve Web 2.0 araçlarının buna çözüm olabileceğinden bahsedildi. Peki, farklı öğrenme biçimlerine sahip öğrenenler için tek bir ortam tasarımından bahsedilebilir mi? Bu alanda yapılan çalışmalarda, Ateş ve Altun (2008), Numanoğlu ve Şen (2007) ve Babadoğan (2005) öğrenenlerin öğrenme biçimlerini belirlemişlerdir. Ancak literatürde eksik olan kısım, bu farklı öğrenme biçimlerine sahip öğrenenlerin öğrenme ortamlarıyla etkileşimleri ve tasarımlardan beklentileridir.

Yöntem

Çalışmanın bu kısmında araştırmada kullanılmak üzere seçilen araştırma yöntemi, ortam ve araştırma sınırlılıklarından bahsedilerek, araştırmacının araştırmadaki rolü tanımlanmıştır. Daha sonra da veri kaynakları, veri toplama yaklaşımları ve veri analizinden bahsedilmiştir.

Araştırma Deseni ve Araştırma Alanı

Bu çalışmada yöntem olarak karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Creswell ve Plano (2007) karma yöntemi, onun sadece nitel ve nicel verileri birlikte toplayarak analiz etmek kadar basit olmadığını, ayrıca bu iki yöntemin beraber ya da ardışık kullanılarak çalışmayı sadece nitel ya da sadece nicel çalışmalara göre güçlendirmesi olarak tanımlamışlardır.

Karma yöntem, araştırmacıların amaçlarına göre farklı şekillerde sınıflandırılmıştır. Örneğin toplanacak olan verinin zamanlaması dikkate alındığında karma yöntem, ardışık-önce nicel ve ardışık-önce nitel ve aynı anda olan şeklinde 3 grupta toplanmıştır. Toplanan verinin niteliği konusunda ise, eşit, nitel ve nicel olarak hangi veri daha fazla toplandıysa onun ismiyle sınıflandırılmıştır (Creswell, 2009).

Yukarıdaki açıklamadan yola çıkarak, bu araştırma, farklı öğrenme biçimlerine sahip öğrenenlerin, web destekli işbirlikçi öğrenmeye yönelik görüşlerini incelemeyi amaçlayan ardışık önce-nicel (sequential) bir karma çalışmadır. Bu çalışmanın araştırma alanını, farklı öğrenme biçimlerine sahip öğrenenlerin web destekli işbirlikçi öğrenme ortamlarından biri olan wikinin eğitimde kullanılmasıyla ilgili görüşleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın katılımcıları, elde edilecek bilgiye yönelik olarak belirli sayıdaki birey ya da grup içerisinde, amaçlı örnekleme tanımı içinde araştırmacı tarafından belirlenmiştir. Amaçlı örneklemede, katılımcılar, araştırmacı tarafından araştırma sorununa ve amaca yönelik olarak seçilmektedir (McMillan, 2004). Amaçlı örneklemede araştırmacı, araştırmaya en uygun örneklemin içinde yer alacak katılımcı bireyleri belirleyerek, araştırılacak durumun derinlemesine incelenmesine olanak vermektedir (Patton, 2002).

Araştırmanın nicel kısmının katılımcıları, İç Anadolu Bölgesindeki orta büyüklükteki bir devlet üniversitesinin Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü 3. sınıftaki 37 öğrenenden oluşmaktadır. Araştırmanın nitel kısmının katılımcılarını ise, Öğrenme Biçimleri Envanteri uygulanan 37 öğrenen içerisinde her öğrenme stilinden rastgele seçilen birer öğrenci oluşturmaktadır. Bu aşamada araştırma katılımcılarına takma isim olarak, sahip oldukları öğrenme stilinin ası verilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1 <i>Öğrenenlerin sahip oldukları öğrenme biçimleri ve araştırmadaki takma isimleri.</i>	
Takma İsim	Öğrenme Stili
Değiştiren	Değiştiren
Özümseyen	Özümseyen
Ayrıştıran	Ayrıştıran
Yerleştiren	Yerleştiren

Araştırma sınırlılığı olarak, Öğrenme Biçimleri Envanterinin küçük bir gruba uygulanması sonucu Değiştiren ve Yerleştiren öğrenme biçimlerine sahip öğrenenlerin sıklık olarak az görülmesi ve bu sebeple yapılan yüz yüze görüşmelerin birer katılımcıyla sınırlandırılması gösterilebilir. Araştırmacı, araştırmanın desenlenmesi, veri toplama ve analizi de olmak üzere tüm süreçlerde aktif olarak rol almıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın başlıca veri toplama araçlarını; Kolb (1985) tarafından geliştirilen, daha sonra da Akkoyunlu ve Aşkar (1993) tarafından Türkçeye çevrilerek, güvenilirlik çalışması yapılan Öğrenme Biçimler, Envanteri ve farklı öğrenme biçimlerine sahip olmak koşuluyla amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen katılımcılar ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği oluşturmaktadır. Görüşmeler bire bir ve yüz yüze şekilde yapılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Kolb'un Öğrenme Biçimler, Envanteri, öğrenenlerin envanterde bulunan maddelere verdikleri yanıtların puanlarının toplanarak, daha sonra envanterde bu puana karşılık gelen öğrenme biçimi ile öğrenenlerin eşleştirilmesiyle çözümlenmiştir. İkinci aşamada, farklı öğrenme biçimlerine sahip öğrenenlerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucu toplanan veriler araştırmacı tarafından, daha önceden hazırlanan protokol çerçevesinde kapsamlı olarak analiz edilmiştir. Bu süreçte, araştırmacı önce ses kayıtlarını çözümlemiş, daha sonra da bu çözümlenmiş kayıtları okuyarak başlıca temaları oluşturmuştur.

Bulgular

Bulgular kısmı, öncelikle öğrenenlerin öğrenme biçimleriyle ilgili verilen nicel verilerden ve araştırmacının temelini oluşturan “farklı öğrenme biçimlerine sahip öğrenenlerin web destekli işbirlikçi öğrenme araçlarından wikiye ilişkin görüşleri nelerdir?” soruna yanıt verebilmek amacıyla oluşturulan alt sorulara verilen yanıtları kapsamaktadır.

Tablo 2		
<i>Öğrenenlerin öğrenme biçimleri dağılımları.</i>		
Öğrenme Biçimleri	Sıklık (f)	Yüzde (%)
Değiştiren	5	13,5
Özümseyen	10	27,0
Ayrıştıran	19	51,4
Yerleştiren	3	8,1
Toplam	37	100,0

Tablo2’de Kolb Öğrenme Biçimler, Envanteri uygulanan 37 katılımcının, öğrenme biçimleri dağılımları verilmiştir. Buna göre öğrenenler en fazla %51,4 (19) ile ayrıştıran öğrenme biçimine sahiptir. Ayrıştıran öğrenme biçimlerini sırasıyla; %27 (10) ile özümseyen, %13,5 (5) ile değiştiren ve %8,1 (3) ile yerleştiren öğrenme biçimleri takip etmektedir.

Bu alanda yapılan bir çalışmada, Ateş ve Altun (2008), *öğrencilerin*, %63,8’inin “Ayrıştıran”, %25,8’inin “Özümseyen”, %6,2’sinin “Yerleştiren” ve %4,2’sinin “Değiştiren” öğrenme biçimine sahip oldukları saptamışlardır. Diğer bir çalışmada, Numanoglu ve Şen (2007), öğrenciden; %46,8’i Ayrıştıran, % 32,5’i Özümseyen, %11,7’si Değiştiren, % 9,1’i Yerleştiren öğrenme stilinde yer aldığını bulmuşlardır. Yine diğer bir çalışmada, Babadoğan (2005) çalışmasında, öğrencilerin çoğunluğunun ayrıştıran ve daha sonra da özümseyen

öğrenme stiline sahip olduklarını görmüşlerdir. Bu araştırmalar ile toplanan verilerin paralel olduğu söylenebilir.

Web Destekli İşbirlikçi Öğrenmeye İlişkin Bulgular

Web destekli işbirlikçi öğrenmeye ilişkin bulgular, “Web destekli işbirlikçi öğrenmeye ilişkin basit düzeyde kişisel görüşleriniz nelerdir?” sorusu sorularak toplanmıştır. Araştırma bu kısımda üç tema belirlemiştir.

1. Rahat bir öğrenme yöntemi
2. Esnek bir öğrenme yöntemi
3. Etkileşimin fazla olduğu bir öğrenme yöntemi

Web destekli işbirlikçi öğrenmeye yönelik olarak sorulan soruya değiştiren, özümseyen, ayrıştıran ve yerleştiren olmak üzere tüm öğrenme biçimlerinde, web destekli işbirlikçi öğrenmenin; öğreneni rahat hissettirdiği, öğrenene kolaylık ve esneklik sağladığı ve yüz yüze öğretime göre etkileşimin daha yüksek olduğunu vurgulayan cevaplar verilmiştir.

Web destekli işbirlikçi öğrenmenin öğrene sağladığı rahatlık bakımından, rahat bir öğrenme yöntemi olduğunu dört katılımcı da belirtmiştir. Yerleştiren öğrenme stiline sahip öğrenen: “*web destekli eğitim bi kere rahattır, evde pijamalarım ile oturabiliyorum...*” demiştir.

Değiştiren öğrenme stiline sahip öğrenen web destekli işbirlikçi öğrenmenin, öğrenene kolaylık ve esneklik sağladığını düşünmektedir: “*neden okula geliyoruz sürekli belirlenmiş saatlerde derse giriyoruz... fakat web destekli de evden derse girebiliyorum. Daha rahat bir süreç geçirebiliyorum... derste ifade edemediğim kısımlarda yazışmalarda daha rahat kendimi ifade edebiliyorum...*” Ayrıştıran öğrenme stiline sahip öğrenen ise bu soruda: “*web üzerinden çok rahat ders işlenebiliyor ve yüz yüze işlenen dersle aynı hiçbir farkı yok benim için hatta benim için web üzerinden işlenen ders çok daha rahat çok daha verimli...*” cevabını vermiştir.

Etkileşim için ise Ayrıştıran öğrenme stiline sahip öğrenen: “*işbirliği konusunda da arkadaşlarımla etkileşimim sınıftakinden çok daha fazla... yani normalde hiç konuşmadığım adamlarla forum üzerinde tartışmaya girebiliyorum...*” şeklinde düşünmektedir. Özümseyen öğrenme stiline sahip öğrenen ise: “*grup çalışmasında arkadaşlarınız düzeltme yapabiliyor*

birbirleriyle etkileşim sağlıyor ve diğer kişilerin öğrenme sürecine müdahale edebiliyorsunuz...” cevabını vermiştir.

Wikilerin Eğitimde Kullanılmasıyla İlgili Bulgular

Wikilerin eğitimde kullanılmasıyla ilgili bulgular, “Wikilerin eğitimde kullanılmasıyla ilgili basit düzeyde kişisel görüşleriniz nelerdir?” sorusu sorularak toplanmıştır. Araştırmacı bu soruda bir tema belirlemiştir.

1. Wikiler eğitimde kullanılmalı

Wikilerin eğitim süreçlerinde daha fazla kullanılması gerektiği dört katılımcı tarafından da belirtilmiştir. Ayrıştırılan öğrenme stiline sahip öğrenen bu konuda: *“wiki bence eğitim sürecine katkıda bulunuyor... sürecin tamamını görmek ve yapılan diğer çalışmalarını görme açısından kendimi grubumu ve projeyi değerlendirmek açısından başarılı...”* şeklinde düşünceleri söylemiş ancak bu konuda bazı endişelerinin de olduğunu: *“wiki illa kullanılmalı mı kullanılmaması mı? öğrenciler buna zorlansın mı zorlanmasın mı? bu konuda kararsızım ama bence kullanılmalı... öğrenciler zorlanırsa mı daha iyi çalışmalar çıkar yoksa serbest bırakılırlarsa yazarlar mı o konuda kararsızım...”* şeklinde eklemiştir. Ayrıca Yerleştiren öğrenme stiline sahip öğrenen: *“öğretmen olduğumda ben de kendi derslerimde wiki kullanmayı düşünürüm...”* diyerek wikinin eğitimde kullanılması gerektiğini vurgulamıştır.

Wikilerde Olması Gereken Tasarım Özelliklerine İlişkin Bulgular

Wikilerde olması gereken tasarım özelliklerine ilişkin bulgular, “Eğitimde kullanılan wikilerin sahip olması gereken tasarım özelliklerine ilişkin basit düzeyde kişisel düşünceleriniz nelerdir?” sorusu sorularak toplanmıştır. Araştırmacı bu soruda iki tema belirlemiştir.

1. Öğretim tasarımı
2. Arayüz tasarımı

Wikilerde olması gereken tasarım özelliklerine ilişkin bulgular iki ana tema altında şekillenmiştir. Öğretim tasarımına ilişkin görüşler, wikilere öğretim tasarımını uygulamanın zor olacağı yönüyle; arayüz tasarımı hakkında ise, şuan eğitimde kullanılan wikilerde arayüz tasarımına yeterince önem verilmediğine ve görselliğin öğrenme açısından önemli olduğuna ilişkindir.

Wikilerdeki öğretim tasarımıyla ilgili Özümseyen öğrenme stiline sahip öğrenen: *“öğretim tasarımı ve senaryo geliştirme açısından çok fazla bir şey yapılamaz ama eğitim sürecine katkı sağlayacak şekilde kullanılabilir...”* derken; Ayrıştırıcı öğrenme stiline sahip öğrenen ise: *“öğretim tasarımı öğrenmeyi kolaylaştırır ama wikilerde öğretim tasarımı yapmak zor ya da benim bir fikrim yok...”* cevabını vermiştir.

Arayüz tasarımı hakkında tüm katılımcılar, şuan kullanılan wikilerde arayüz tasarımı yapılmadığına ilişkin hemfikir olurken, Değiştiren ve Yerleştiren öğrenme biçimlerine sahip öğrenenler görselliğin artırılması gerektiğini vurgularken, Özümseyen ve Ayrıştırıcı öğrenme biçimlerine sahip öğrenenler ise yetişkin olduklarını ve görselliğin artık onlar için çok önemli olmadığını, önemli olanın sunulan içerik olduğunu vurgulamışlardır. Özümseyen öğrenme stiline sahip öğrenen: *“wiki içerik ağırlıklı olarak görsellik pek önemli değil... benim için de aynısı önemli olan içerdiği bilgi doğru paylaşılabilir ve düzeltilebilir bilgi olması... görsel tasarım olarak çok fazla bir şey yok... wiki tasarımlarını pek başarılı bulmuyorum ama içeriği sunmak...”* yanıtını vermiştir. Bunu destekleyen diğer yanıt ise Ayrıştırıcı öğrenme stiline sahip öğrenenin yanıtıdır: *“wiki arayüz tasarımı açısından sade... öyle bir çekiciliği ya da güdülemesi yok ama yani hedef kitlesine bağlı olarak bizim için çekici olmasına gerek yok... biz her türlü girip yazabiliriz yani boş bir sayfa bile olsa yeterli...”* Bu görüşlerin aksine Değiştiren öğrenme stiline sahip öğrenen ise: *“görsellik benim için önemli ve beni eğitim açısından destekliyor... sıkıcı sadece yazılar çizelgeler tablolar olan bir tasarımdan ziyade daha renkli belirli bir denge olan bütünlük olan bir arayüz tasarımı benim için ön planda olur ve eğitime de katkı sağlayacağını düşünüyorum...”* şeklinde düşünmektedir.

Wikilerde Öğretim İçeriğinin Sunulmasına İlişkin Bulgular

Wikilerde öğretim içeriğinin sunulmasına ilişkin bulgular, “Wikilerde eğitim içeriğinin sunulmasına ilişkin basit düzeyde kişisel görüşleriniz nelerdir?” sorusu sorularak toplanmıştır. Araştırmacı bu soruda bir tema belirlemiştir.

1. Wikide sunulan içerik etkileşim yönünden sınırlıdır.

Katılımcıların bu soruya verdikleri cevaplar, wikide sunulan içeriğin etkileşim yönünden sınırlı olduğu yönündedir. Özümseyen öğrenme stiline sahip öğrenen bu soruya: *“wikide çok da başarılı değil tartışmalar forumlarda daha etkili... wikiye giren insan bilgiye ulaşmak için giriyor olabildiğince amacında kullanılmalı...”* yanıtını vermiştir. Ayrıştırıcı öğrenme stiline sahip öğrenen ise bu soruya: *“tabi nasıl sunulduğuna da bağlı ama sunulan*

ortam ve içerik ikisi de çok önemli ama benim için ortam daha önemli...” cevabını vererek konuyu, öğretim içeriğinin sunumunda önemli olan içerik mi ortam mı tartışmasına getirmiştir.

Wikilerin eğitimde daha etkin kullanımına yönelik öğrenen önerilerine ilişkin bulgular

Wikilerin eğitimde daha etkin kullanımına yönelik öğrenen önerilerine ilişkin bulgular, “Wikilerin eğitimde daha etkin kullanımına yönelik basit düzeyde kişisel önerileriniz nedir?” sorusu sorularak toplanmıştır. Araştırmacı bu soruda x tema belirlemiştir.

1. Eğitimde daha fazla kullanılmalı
2. Arayüz tasarımına dikkat edilmeli

Katılımcıların bu soruya verdikleri cevaplar analiz edildiğinde, araştırmacı wikilerin eğitimde daha fazla kullanılması gerektiğini ve şuan kullanılan ve kullanılacak olan wikilerde arayüz tasarımına dikkat edilmesi gerektiğini çıkarmıştır. Wikilerin eğitimde daha fazla kullanılması gerektiğini Ayrıştırılan öğrenme stiline sahip öğrenen:” *wikiler daha da fazla kullanılmalı hakikaten etkileşimi sağlıyor ve öğrenmeyi kolaylaştırıyor... web üzerinden derslerde etkili ve daha fazla kullanılmalı diye düşünüyorum...*” ve Özümseyen öğrenme stiline sahip öğrenenin: “*wiki herkese düzeltme olanağı sağlıyor grup çalışmalarında wiki daha fazla kullanılmalı...*” yanıtları destekler yöndedir.

Değiştiren öğrenme stiline sahip öğrenenin: “*wiki sayfaları tasarım olarak geliştirilebilir... bence daha etkili ve kullanım açısından esnek olacağını düşünüyorum bu yönden geliştirilebilir...*” yanıtı, öğrenenlerin, wikilerde arayüz tasarımının dikkat edilmesi gerektiği yönündeki önerilerine örnek olarak verilebilir. Diğer bir yandan Yine aynı öğrenenin: “*bilgilendirme de önemli öğrenci daha öncesinde bilgilendirilmeli...*” yanıtı, dikkate alınması gereken diğer bir öneridir.

Sonuç

Bu araştırmanın amacı bir grup öğrenenin öğrenme biçimlerini belirlemek ve farklı öğrenme biçimlerine sahip öğrenenlerin web destekli işbirlikçi öğrenme araçlarından wikinin eğitimde kullanımına ilişkin görüşlerini inceleyerek, öğrenme için sayısal ortam tasarımı konusunda farklı öğrenme biçimleri bağlamında tasarım önerileri geliştirebilmektir. Bu amaç doğrultusunda; web destekli işbirlikçi öğrenmeye, wikilerin eğitimde kullanımına, wikilerde olması gereken tasarım özelliklerine, wikilerde sunulan öğretim içeriğine ve wikilerin

eğitimde daha etkili kullanımına yönelik öğrenen önerileri olmak üzere 5 ana tema belirlenmiştir.

Araştırmanın sonucu, Kolb Öğrenme Biçimleri Envanteri uygulanan İç Anadolu Bölgesi'ndeki bir devlet üniversitesindeki Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümü 3. Sınıf öğrenenlerinin en fazla ayrıştıran öğrenme stiline sahip olduklarını göstermektedir. Bu veriler Ateş ve Altun (2008), Numanoğlu ve Şen (2007) ve Babadoğan (2005) çalışmaları ile desteklenmiştir. Ayrıştıran öğrenme stilini sırasıyla; özümseyen, değiştiren ve yerleştiren öğrenme biçimleri izlemektedir.

Araştırma bulgularında birbirinden farklı öğrenme biçimleri çıkmasına rağmen, farklı öğrenme biçimlerindeki öğrenenlerin web destekli işbirlikçi öğrenme ve wikinin eğitimde kullanılmasına ilişkin görüşleri arasında fark çıkmamıştır. Bunun sebebinin, öğrenenlerin Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümünde olmaları ve teknolojiye karşı olumlu bir tutum sergilemeleri olduğu düşünülmektedir.

Öneriler

Toplanan veriler analiz edildiğinde;

- Değiştiren, özümseyen, ayrıştıran ve yerleştiren olmak üzere tüm öğrenme biçimlerinde, web destekli işbirlikçi öğrenmenin; öğreneni rahat hissettirdiği, öğrenene kolaylık ve esneklik sağladığı ve yüz yüze öğretime göre etkileşimin daha yüksek olduğunu vurgulayan cevaplar verilmiştir. Bu sebeple, öğrenme ortamı tasarlarken öğrenen tercihleri göz önüne alınarak, işbirlikçi öğrenme etkinliklerine daha fazla yer verilmesi,
- Hâlihazırda kullanılan wikilerde arayüz tasarımına yeterince önem verilmediğine ve görselliğin öğrenme açısından önemli olduğuna belirtilmiştir. Tasarlanacak olan wikilerde arayüz tasarımına da önem verilmesi,
- Katılımcılar wikide sunulan içeriğin etkileşim yönünden sınırlı olduğunu belirtmişlerdir. İşbirlikçi öğrenmenin öne çıkarılacağı etkinliklerde, etkileşimi artıracak etkinliklerin tasarlanması, öğretim tasarımcıları için verilebilecek öneriler arasındadır.

Kaynakça

- Aşkar, P., ve Akkoyunlu, B. (1993). Kolb öğrenme stili envanteri. *Eğitim ve Bilim*, 87(17), 37-47.
- Ateş, A., ve Altun, E. (2008). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi öğrencilerinin öğrenme biçimleri ve öğrenme tercihleri. *Eurasian Journal of Educational Research*, 30, 1-16.
- Augar, N., Raitman, R., & Zhou, W. (2004). Teaching and learning online with wikis. *Proceedings of the 21st ASCILITE Conference*, 95-104.
- Babadoğan, C. (2005). Öğretim stili odaklı ders tasarımı geliştirme. *Milli Eğitim Dergisi*, 147, 61-63.
- Boulos, M. N. K., Maramba, I., & Wheeler, S. (2006). Wikis, blogs and podcasts: a new generation of Web-based tools for virtual collaborative clinical practice and education. *BMC Medical Education*, 6(41), 1-8.
- Cress, U., & Kimmerle, J. (2008). A systemic and cognitive view on collaborative knowledge building with wikis. *Computer-Supported Collaborative Learning*, 3, 105-122.
- Creswell, J. W. (2009). *Research design: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Creswell, J. W., & Plano, V. L. (2007). *Designing and conducting mixed methods research*. Thousand Oaks: CA: Sage.
- Güven, M. (2004). *Öğrenme stilleri ile öğrenme stratejileri arasındaki ilişki*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Johnson, D., & Johnson, R. (2002). Learning together and alone: Overview and meta-Analysis. *AsiaPacific Journal of Education*, 22(1), 95-105.
- Liaw, S. S., Chen, G. D., & Huang, H. M. (2008). Users' attitudes toward web-based collaborative learning systems for knowledge management. *Computers & Education*, 50, 950-961.
- Karaağaçlı, M. (2008). İnternet teknolojileri destekli uzaktan eğitimde sosyal kazanımlar gereksinimi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 1(2), 63-73.
- Kolb, A. (1984). *Experiential learning – experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Kolb, A. Y., & Kolb, D. A. (2005). *The Kolb learning style inventory- version 3.1 technical specifications*. Haygroup Copyright.

- Kreijns, K., Kirschner P. A., & Jochems W. (2003). Identifying the pitfalls for social interaction in computer-supported collaborative learning environments: a review of the research. *Computers in Human Behavior*, 19, 335–353.
- Leuf, B., & Cunningham, W. (2001). *The wiki way: Quick collaboration on the web*. Boston, MA: Addison-Wesley Professional.
- McMillan, J. H. (2004). *Educational research: Fundamentals for the consumer*. Boston, MA: Pearson Education.
- Numanoğlu, G., ve Şen, M. (2007). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğrencilerinin öğrenme stilleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 129-148.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods* (3. Edition). Thousand Oak, CA: Sage.
- Schwartz, L., Clark, S., Cossarin, M., & Rudolph, J. (2004). Educational wikis: Features and selection criteria. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 5(1), <http://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/view/166/693>
- Şimşek, A. (Ed.). (2004). *Eğitimde bireysel farklılıklar*. Ankara: Nobel.
- Thompson, L., & Ku, H. Y. (2006). Case study of online collaborative learning. *The Quarterly Review of Distance Education*, 7(4), 361-375.
- Usluel, Y. K., & Mazman, S. M. (2009). Adoption of Web 2.0 tools in distance education. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 818–823.
- Usta, İ. (2008). Öğrenme stillerine göre düzenlenen beyin temelli öğrenme uygulaması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Ziegler, M. A., Paulus, T. M., & Woodside, M. (2006). This course is helping us all arrive at new viewpoints, isn't it? Making meaning through dialogue in a blended environment. *Journal Of Transformative Education*, 4(4), 302-319.

Yazar Hakkında

Araş. Gör. Murat SÜMER

Yazar, Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaktadır. Lisansını Anadolu Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümünde, yüksek lisansını da Michigan Üniversitesi Eğitim Çalışmaları anabilim dalında Sayısal Öğrenme Ortamları alanında almıştır. Halen Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Posta adresi: Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Uşak, Türkiye 64000
Tel (İş): +90 (276) 221 21 21
GSM: +90 (554) 423 98 54
Eposta: murats744@gmail.com